

Sygn. akt III CZ 35/16

POSTANOWIENIE

Dnia 5 października 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Irena Gromska-Szuster (przewodniczący)

SSN Wojciech Katner (sprawozdawca)

SSN Władysław Pawlak

w sprawie z powództwa J.D. i U.D.

przeciwko A. G., S. G., M. K.

i T. .o wydanie nieruchomości i zaniechanie naruszeń oraz o zniesienie
służebności,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 5 października 2016 r.,

zażalenia powoda J.D.

na postanowienie Sądu Okręgowego w [...]

z dnia 14 czerwca 2016 r., sygn. akt II WSC .../16,

uchyla zaskarżone postanowienie.

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 14 czerwca 2016 r. Sąd Okręgowy w [...] odrzucił skargę kasacyjną powoda J.D. od wyroku Sądu Okręgowego w [...] z dnia 29 stycznia 2016 r., sygn. akt II Ca .../15, błędnie określonym jako postanowienie. Przyczyną odrzucenia skargi było jej nieopłacenie w określonym terminie (art. 398⁶ § 2 k.p.c.).

W zażaleniu pełnomocnik powoda zarzucił Sądowi Okręgowemu naruszenie zaskarżonym postanowieniem art. 102 ust. 4 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (u.k.s.c.) oraz innych przepisów postępowania cywilnego. Wskazał w zażaleniu, że dnia 5 maja 2016 r. wniósł w imieniu powodów J.D. i U.D. skargę kasacyjną wraz z wnioskiem o zwolnienie od kosztów sądowych i dołączył oświadczenie podpisane przez U. D. Powódka złożyła przed wniesieniem skargi kasacyjnej wnioski o zwolnienie od kosztów sądowych, uważając, że czyni to także w imieniu męża. Do dnia wniesienia skargi nie miała informacji o rozpoznaniu wniosku, a tymczasem dnia 30 marca 2016 r. zostało wydane postanowienie o zwolnieniu jej od kosztów sądowych, którego jak twierdzi nie otrzymała, jak też informacji (awizo) o przesyłce. O postanowieniu dowiedziała się dopiero, gdy uzyskała informację o postanowieniu Sądu Okręgowego w [...], że wniosek J. D. o zwolnienie od kosztów sądowych podlegał zwrotowi w całości. Postanowienie to nie miało uzasadnienia a skarżący wnioskuję, że podstawą zwrotu był art. 102 ust. 4 u.k.s.c.

Z powołanego przepisu wynika, że wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych strony reprezentowanej przez adwokata lub radcę prawnego, złożony bez dołączenia oświadczenia wymaganego przez art. 102 ust. 2 u.k.s.c. jest zwracany przez przewodniczącego bez wzywania o uzupełnienie braków formalnych. Tak też się stało w niniejszej sprawie, że względu na brak pod oświadczeniem podpisu J.D.. Skutkiem zwrócenia wniosku powoda o zwolnienie od kosztów sądowych przy wnoszeniu skargi kasacyjnej było jej nieopłacenie i w rezultacie odrzucenie. Skarżący uważa jednak, że powinien być zastosowany art. 130¹ k.p.c. i strona winna zostać wezwana do usunięcia braku formalnego w postaci podpisania oświadczenia.

Pełnomocnik powoda wniósł o uwzględnienie zażalenia na zaskarżone postanowienie, z rozszerzeniem kontroli (art. 380 w związku z art. 398²¹ k.p.c.) na wspomniane postanowienie Sądu Okręgowego w [...] z dnia 9 maja 2016 r. w części zwracającej wniosek J.D. o zwolnienie od kosztów sądowych w całości.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Z art. 102 ust. 4 u.k.s.c. rzeczywiście wynika, że w razie złożenia wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych i niedołączenia oświadczenia, o którym mowa w ust. 2 tego przepisu, wniosek jest zwracany bez wzywania o uzupełnienie wniosku, jeżeli strona jest reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika. W sprawie zostało ustalone, że oświadczenie załączone przez U. D., żonę powoda było podpisane tylko przez nią, a nie także przez J.D., mimo że wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych dotyczył ich obojga. Jednakże winno się mieć na uwadze, że podstawowy obowiązek formalny, jaki spoczywał na składającej wniosek w imieniu obojga małżonków U.D., w postaci dołączenia oświadczenia, wskazanego przez art. 102 ust. 2 u.k.s.c. został spełniony. Kwestia podpisania przez powoda jest ważna, ale skoro wniosek dotyczył obojga małżonków i w treści została przedstawiona sytuacja rodzinna i majątkowa ich obojga, a na dodatek składająca oświadczenie U. D. działała w przekonaniu, że składa wniosek w imieniu swoim i męża, to za nadmierny formalizm należy uważać takie odczytanie art. 102 ust. 4 u.k.s.c., żeby sam brak podpisu współmałżonka na dołączonym oświadczeniu uważać za brak formalny, do uzupełnienia którego nie można wezwać, tylko wniosek bez takiego wezwania zwrócić. Złożenie wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych obojga małżonków i dołączenie oświadczenia, o którym mowa w art. 102 ust. 2 u.k.s.c., podpisanego jednakże tylko przez jednego z małżonków nie stanowi sytuacji niedołączenia oświadczenia, o której mowa w art. 102 ust. 4 u.k.s.c., tylko sytuację nakazującą wezwać współmałżonka do uzupełnienia braku formalnego przez podpisanie złożonego oświadczenia, zgodnie z art. 130 § 1 k.p.c. (art. 102 ust. 2 zdanie drugie u.k.s.c.).

Zasadne jest zatem zastosowanie w niniejszej sprawie art. 102 ust. 2 zdanie drugie *in fine* u.k.s.c. i wezwanie do uzupełnienia braku przez złożenie podpisu przez powoda tym bardziej, że po stronie powodów występuje współuczestnictwo

materialne i że pismo wnoszone przez małżonków D. podlegałoby jednej opłacie (art. 4 ust. 1 zdanie pierwsze k.p.c.). Uwzględnienia wymaga również podniesiona przez pełnomocnika powoda w zażaleniu sytuacja majątkowa powodów, która w czasie rozpoznawania kwestii, o których mowa w niniejszej sprawie miała ulec zasadniczej zmianie przez pogłębienie się złej sytuacji finansowej w stosunku do tego, co zostało przedstawione we wniosku złożonym przez powódkę i co skutkowało zwolnieniem jej od kosztów sądowych.

Z tych względów należało zażalenie uwzględnić na podstawie art. 398¹⁵ § 1 zdanie pierwsze w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c.

kc

aj